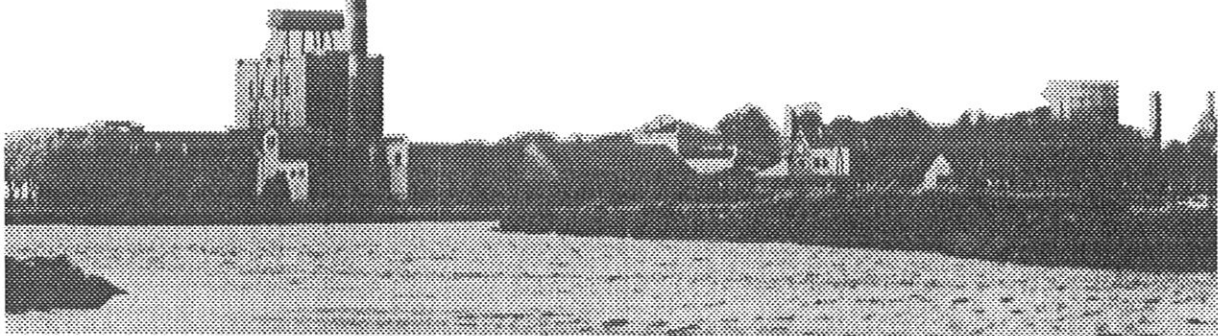

Vis A Vis

MEDEDELINGEN VAN DE STICHTING FAMILIE VIS VAN ZAANDIJK

RIJSTPELLERIJEN IN DE ZAA NSTREEK

DEEL 1

*De rijstpellerij Java, gelegen achter het station Wormerveer.
Dit fabrieksgebouw is in 1943 gesloopt.*

IN HET BEGIN van de negentiende eeuw was rijst in ons land een luxeartikel. Dat buitennissige gaat er in de loop der jaren wel wat van af. Wanneer bijvoorbeeld de aardappeloogst het laat afweten, komt ook de gewone man met rijst in aanraking. In de jaren 1825-1830 bedroeg de invoer van ongepelde rijst zo'n 9.000 ton per

jaar. Voor een groot deel kwam deze rijst uit Italië en Java. Het pellen van de rijst vond meestal plaats in Amsterdam, waar een viertal kleine pellerijen waren en verder in pelmolens in de Zaanstreek, in molens die geschikt waren om gerst te pellen en dus gort produceerden. Met een kleine wijziging (andere pelstenen) waren die molens dan in staat rijst te pellen. Van de pelmolens in Amsterdam moet u zich niet al te veel voorstellen. De aandrijving vond soms nog plaats met paardekracht (rosmolen), ook wel met een kleine stoommachine. Merkwaardig is het dat die kleine Amsterdamse pellerijen het op den duur lieten afweten en dat in de Zaanstreek in de tweede helft van de negentiende eeuw een vijftal stoempellerijen zijn ontstaan, waarvan de eigenaren eerst het vak met windmolens hadden uitgeoefend. Die stoempellerijen zorgden voor een wonderlijke kortstondige periode van kolossale groei en bloei van het pelvak. Niet alleen waren de fabrieken onafhankelijk van de wind, maar daarnaast kon de capaciteit van de pellerijen door andere machines en inrichting enorm worden opgevoerd.

Om een voorbeeld te geven: een flinke windpel-molen kon als het een beetje meezat zo'n 800

In dit nummer:

- 294 Rijstpellerijen in de Zaanstreek, deel 1
- 298 Over het Zaaans als streektaal
- 299 Jacques de held
- 300 Familiereünie oktober 1998 / Heruitgave Genealogische Staat / Stamboom Familie Heyme Vis
- 301 Mutaties op de genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht
Mutaties familie Heyme Vis

Klaas Vis Alb.zn (1843 - 1909)

In 1867 huurde hij een locomobiel en

hij trachtte met dat ding de molen

De Jonge Voom aan de gang te houden op

dagen dat er onvoldoende maalwind was.

ton rijst per jaar verwerken. De stoompellerij van Kamphuys in Zaandam, de grootste van de stoompellerijen, presteerde het in het jaar 1913 80.000 ton rijst te verwerken, zeg dus maar de productie van 100 windmolens. En dat was dan alleen nog maar Kamphuys.

Waarheen met al die rijst? Geen enkel probleem. De wereld stond open. Overal ter wereld waren er mensen, die dagelijks voldoende wilden eten. Rijst was betrekkelijk goedkoop voedsel. Invoerverboden, contingenteringen, heffingen die de invoer moesten afremmen, het waren allemaal begrippen, die nauwelijks bestonden. Er was vrijhandel. Wie geld had en rijst wilde kopen, kon dat doen.

De hausse in het vak begon zo omstreeks 1860 en duurde tot 1914. Onderstaande staat laat zien hoe sterk de invoer van ongepelde rijst in de haven van Zaandam toenam. Daarnaast vond ook invoer via de zeehavens van Amsterdam en Rotterdam plaats. Van die invoer ging ook een behoorlijk deel naar de Zaan.

Invoer van rijst via Zaandam in tonnen:

1884	25.000	1913	104.000
1894	55.000	1914	74.000
1900	60.000	1915/23	nihil
1908	126.000	1924	27.400
1909	112.000	1925	50.000
1911	108.000	1926	80.000
1912	105.000	1927	56.000

De enorme groei van de pellerijen kan niet los worden gezien van de rice-boom in Burmah, die in de tweede helft van de negentiende eeuw losbarstte. Door burgeroorlogen in Burmah vluchtten de boeren weg van de landerijen om elders een goed heenkomen te vinden. En het oer-

woud kon weer bezit nemen van de vroegere rijstvelden. De Engelsen slaagden er nadien langzamerhand in die gebieden onder hun invloedssfeer te brengen, waardoor de bevolking terugkeerde en de rijstverbouw zich kon herstellen. Dat herstel viel samen met het wegvallen van de rijstexport van Bengalen naar Europa door de "Indian Mutiny" (1857-58) en de verwoesting van de rijstvelden in Carolina (USA) als gevolg van de Amerikaanse Burgeroorlog. De weer herstelde rijstproductie van Burmah kon dat gat mooi opvullen en Burmah werd daarvoor één van de belangrijkste leveranciers van de Zaanse pellers.

Siam en Saigon lieten pas later als grote rijstexporteurs van zich horen.

De bloeiperiode van het rijstvak duurde tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Er waren hier grote voorraden rijst, omdat de Zaanstreek binnen de stelling van Amsterdam lag. In september 1914 werd de uitvoer van rijst verboden en in 1916 werden door de regering alle rijstvoorraden in beslag genomen.

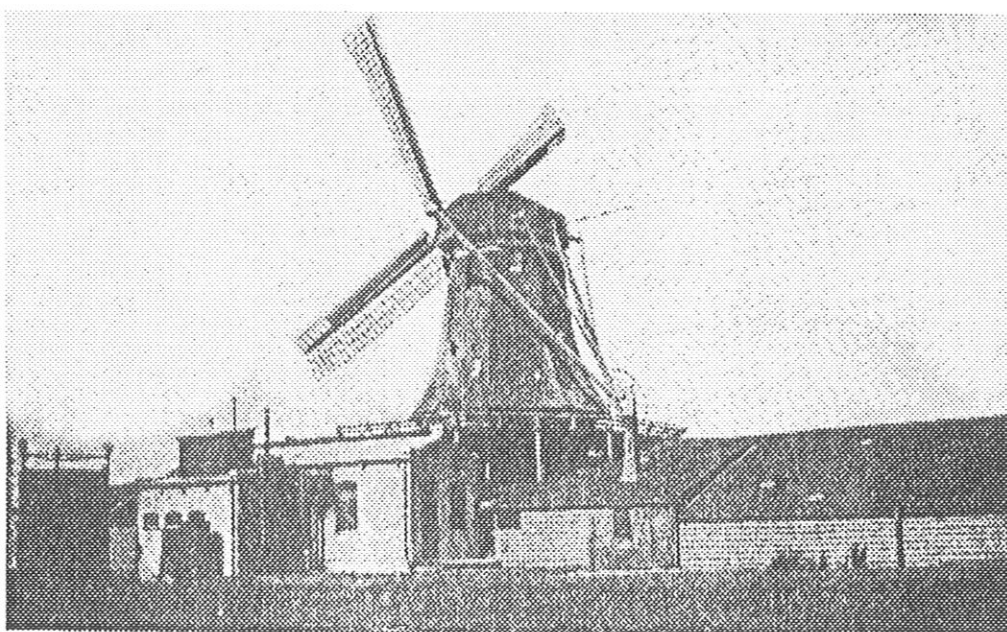
Na de oorlog duurde het tot 1924 al eer er weer een rijstboot in de haven van Zaandam afmeerde. Met de export van de gepelde rijst bleef het kwakkelen. Er was veel afzetgebied verloren gegaan. Rusland en vele Oost-Europese landen waren door revoluties en verarming niet meer in staat rijst in te voeren, terwijl zich in andere landen in de jaren 1914-18 een eigen rijstpelin-dustrie had ontwikkeld. De pellerijen werden door invoervergunningen en tarieven tegen buitenlandse concurrentie beschermd. Gaandeweg begon ook de grote crisis van de jaren dertig zich aan te kondigen en het werd duidelijk dat zeer ingrijpende maatregelen nodig zouden zijn om de Nederlandse rijstpellerijen in staat te

stellen het hoofd boven water te houden. En zo kon het geschieden, dat in het jaar 1930 de bedrijven Wessanen, Kamphuis en Albert Vis zich met de Rotterdamse rijstpellerijen van Van Schaardenburg, Howard & Co en Van Sillevoldt verenigden tot een soort trust met als doel door vergaande samenwerking te trachten aan de moeilijke omstandigheden het hoofd te bieden. Door de beperkte exportmogelijkheden was de gezamenlijke capaciteit van de pellerijen veel te groot. Het mes moest er in. Er werd besloten, dat van de zes aangesloten fabrieken slechts twee in bedrijf zouden blijven, te weten Wessanen in Wormerveer en Howard & Co in Zwijndrecht. De resterende vier pellerijen kwamen stil te liggen. Inkopen en verkopen geschieden voor gemeenschappelijke rekening. Door deze voor die tijd zeer radicale besluiten, hebben de aangesloten bedrijven een moeilijke periode met succes kunnen overbruggen. Bloemendaal & Laan bleef buiten de Rijst-Unie. Blans in Zaandam besloot al kort na het einde van de Eerste Wereldoorlog om er mee op te houden. Merkwaardigerwijs besloot de gortpellerij Mercurius van Gebr. Laan in 1922 om naast gort ook rijst te gaan pellen, zij het op bescheiden schaal, terwijl in datzelfde jaar in Zaandam nog een nieuwe rijstpellerij werd gebouwd door MICO, Amsterdam. Ik kom daar later nog op terug. De eerste rijstpeller in de Zaanstreek was Albert Vis met de pelmolen De Jonge Voorn, gelegen in de polder Westzaan aan de Nagtegaalsloot, vlak

tegenover de plaats waar later het spoorwegstation Wormerveer verrees.

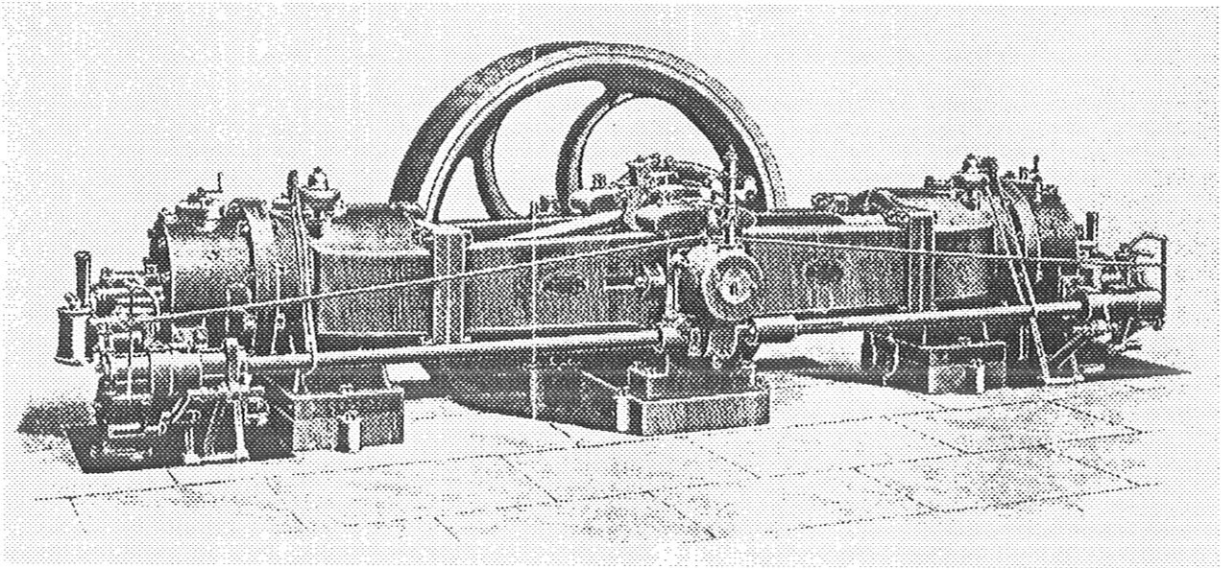
Albert Vis, geboren te Oost-Zaandam in 1801 (zijn ouders waren Jan Vis en Trijntje Cleijndert) begon zijn loopbaan in dienstbetrekking bij de grote molenfirma Vas & Co. In 1825 werd Albert in staat gesteld om, met steun van de familie van zijn vrouw (Neeltje Groen), de molen De Jonge Voorn van de Wed. Vas, alsmede een stijfselfabriek van Dirk Vas, te huren. De pellerij van rijst leverde meteen al een goed resultaat op door de gunstige prijs van de voorraden, die hij van de Wed. Vas had kunnen overnemen en voorts door de goede betrekkingen die Albert Vis had met Jan Laan van Wessanen, waardoor hij, zoals hij schreef, een duurzame afzet van zijn fabrikaat had, ja zelfs van anderen nog in belangrijke mate moest bijkopen.

Het huren wordt dan ook al spoedig beëindigd. Albert Vis kocht de molen voor f 4.000,- en vervolgens de stijfselfabriek met het daartegenover liggende pakhuis "Riga" voor f 2.000,-. De zaken bleven goed gaan, er werden nog twee pelmolens gekocht te weten De Rosbajer en De Bonsem en vervolgens twee oliemolens De Mooriaan en De Kerkuil. Een niet onaardig bezit, dat Albert Vis in korte tijd had kunnen vergaren. Maar in 1848 komt hij, pas 47 jaar oud, te overlijden. Helaas wordt het bezit door de erfgenamen niet bijeengehouden. Zoon Albert (geb. 1832) en zoon Gerrit (geb. 1835) vestigden zich als zelfstandige pellers met de

De Jonge Voorn met gasfabriek, gashouder en machinekamer

ARCHIEF NEUHAUS

Crossley gasmotor, die heeft gestaan in de rijstpelmolen De Jonge Voorn

molens De Rosbajer en De Bonsem. De beide oliemolens werden in 1854 verkocht. Albert Vis huwde in 1858 Maria Laan, dochter van Jan Laan, reeds bovengenoemd. Wanneer bij Wessanen het besluit valt zelf rijst te gaan pellen, wordt Albert in de leiding van het bedrijf opgenomen.

De oudste zoon Jan (geb. 1823) zette, na de dood van zijn vader in 1848 het bedrijf met de pelmolen De Jonge Voorn en de stijfselabriek voort. Maar ook Jan overleed al op jonge leeftijd (in 1868) en toen was het de jongste van de broers, Klaas (geb. 1843), die het pelbedrijf overnam. Niet de stijfselabriek, want die ging naar de zoon van Jan, die ook al weer Albert (1853-1916) heette. Maar deze Albert bleef ongehuwd en bij gebrek aan een opvolger werd de stijfselabriek aan de firma Jacob Duyvis te Koog aan de Zaan verkocht.

Groot bezwaar van de windmolens was, dat er niet kon worden gewerkt wanneer er onvoldoende wind was. Soms 150 dagen in een jaar, want een pelmolen had een krachtige wind nodig.

Klaas Vis trachtte daar wat op te vinden. In 1867 huurde hij een locomobiel en hij trachtte met dat ding de molen De Jonge Voorn aan de gang te houden op dagen dat er onvoldoende maalwind was. De poging met de locomobiel toonde duidelijk aan, dat er behoefte was aan mechanische aandrijving van de molen. En er waren collega's, die al tot aanschaffing van een stoommachine hadden besloten. In 1892 heeft hij een Crossley gasmotor geplaatst, een 2-cilinder met een vermogen van 170 pk, met een vliegwiel van 2,30 m middellijn, dat 160 omwentelingen

per minuut maakte. Het gas voor de motor werd in een stookinrichting gewonnen uit kolen en het werd dan via een zuiveringsinstallatie naar een gashouder geleid. Een gasmotor met een dergelijk vermogen was in die dagen een bezienswaardigheid. In 1894 kwam er een gezelschap van directeuren van gasfabrieken op bezoek om het ding in ogenschouw te nemen. Intussen was de bouw van grote rijstpellerijen met stoommachines al begonnen en Klaas moest wel volgen. Nadat de molen was vervangen door een fabriek met stoommachine volgde een fikse brand. Er werd onmiddellijk na de brand met de bouw van een nieuwe fabriek begonnen, die de naam "Java" kreeg. Helaas heeft de eigenaar Klaas Vis de voltooiing niet meer mogen beleven, want hij overleed in 1909. De firma Albert Vis werd omgezet in N.V. Rijstpellerij voorheen Albert Vis, met als directeuren Pieter Nicolaas Vis (1875) en Nicolaas Jacobus Vis (1879), beiden zoons van Klaas. Het euvel van grote fabrieksbranden deed zich in die jaren veelvuldig voor. Aan brandpreventie werd nog niet veel gedaan en effectieve blusmiddelen om een begin van brand in de kiem te smoren, waren blijkbaar niet voorhanden. Geen van de Zaanse rijstpellerijen heeft in die jaren aan één of meer grote branden kunnen ontkomen.

Gerlag J. Vis

Over het Z aans als streektaal

Op de familiereünie, in oktober 1998 in het auditorium van het nieuwe Z aans Museum, heeft

Klaas Woudt in zijn causerie onder meer het ontstaan van een aantal gezegden, die vanouds tot de Z aanse streektaal behoren, verklaard en toegelicht. Die gedeelten van de causerie volgen hier.

LAAT IK het eens over de volkstaal hebben, het Z aans met z'n typische zangertjes. Ons dialect had duizenden eigen woorden en uitdrukkingen, de kenners onder u weten dat Dr. G.J. Boekenooogen ze voorbeeldig heeft vastgelegd, honderd jaar geleden al. Gelukkig maar, want die streektaal is inmiddels als sneeuw voor de zon verdwenen. Ik kan dat bewijzen. De afgelopen 25 jaar hield ik een kleine vierhonderd lezingen over het Z aans. In het begin, 25 jaar geleden dus, hoorde ik met grote regelmaat: O, wat enig - dat zei mijn grootmoeder of grootvader vroeger ook altijd.. AHA-Erlebnis, zogezegd, het moment van verheugd herkennen. Als ik nú nog eens een enkele maal een woord of een uitdrukking in een lezing lanceer, dan hoor ik later welwillend zeggen dat het interessant was. En thuis, op de rand van 't bed, zullen ze wel tegen hun echtgenote zeggen: "dat zo'n man er een liefhebberij op na houdt moet hij weten, maar om nu over de ouwebakken taal van je opa te praten gaat toch wel erg ver."

Mag ik u niettemin één voorbeeld geven? Mijn grootmoeder Woudt, tussen haakjes dochter van de veerman Pieter Bleijenburg, die z'n leven lang het volk overroede dat ter plekke van de tegenwoordige Julianabrug - hier vlak bij - zo nodig net aan de andere kant van de Z aan wilde wezen - mijn grootmoeder dus zei, als ik zeventig jaar geleden bij haar logeerde en talmde bij het naar bed gaan, zoals alle kinderen dat plegen te doen, ze zei kwasi boos: "Veroit, koesie doremie". KOESIE DOREMIE - pas jaren later besepte ik dat zij de woorden SE COUCHER en DORMIR verhaspelde. Er sloop veel Frans in onze Z aanse streektaal, dat was een gevolg van de groepen steenhouwers die uit het armere Noord-Frankrijk en Wallonië met hun gezinnen naar de Z aan trokken, in de hoop de molenstenen te kunnen behakken. Het zijn er honderden geweest, hun namen kom je al of niet

verbasterd in het telefoonboek tegen, tegenwoordig. En Franse steenhouwers waren lang niet de enigen die hier hun brood probeerden te verdienen. De áller-állereerste gastarbeiders aan de Z aan waren Basken, om precies te zijn bewoners van de kust van de Golf van Biscaje. Zij werden in het begin van de zeventiende eeuw geronseld voor de zich in Holland ontwikkelende walvisvaart. De Basken waren toen de enigen die de kunst van het harpoeneren en flenzen machtig waren. Die kunst beheersten zij al sinds de Middeleeuwen, zij hadden het zich eigen gemaakt doordat er toen, lang geleden, scholen walvissen regelmatig tot vlak voor de kust van die Golf van Biscaje kwamen. Misschien zijn ze daarom wálvissen gaan heten. Hoe dan ook, toen Holland ontdekte dat de walvistraan een lucratieve handel zou kunnen opleveren, moesten Basken ons het handwerk leren. Er is in de Z aanstreek en in enkele andere havens nog een uitdrukking bewaard gebleven die aan hun verblijf hier herinnert. Als men in de war was, placht men hier te zeggen: ik ben helegaar van me trammetane. Een merkwaardig woord, dit trammetane. Het komt in het Baskisch voor als "tramontana", in andere Romaanse talen als "trans montana", over de bergen dus, en het betekent "POOLSTER". De uitdrukking "ik ben helegaar van me trammetane" wou dus letterlijk zeggen "Ik ben de koers kwijt", want de poolster was als vast punt een belangrijke hulp bij de positiebepaling. Dat woord trammetane leerden de Hollanders dus van hun Baskische instructeurs. De walvisvaart was overigens een hard, riskant en vooral smerig beroep. De opportunistische Hollanders, de Z aanse reders voorop, lieten daarom hun schepen voor zestig of zelfs zeventig procent bemannen door buitenlanders, naast de Basken vooral door Denen (Jutten) en Duitsers van de waddeneilanden zoals Sylt en Föhr. Tenslotte nog één vergeten uitdrukking uit onze Z aanse streektaal. U kent natuurlijk de zegswijze "dat is een mijl op zeven". Tot goed begrip, dat is geen Z aans, maar het slaat op twee dorpen uit de Limburgse en/of Brabantse Peel, de dorpen Meijel en Sevenum. U herinnert zich waarschijnlijk dat deze Peel vroeger een hoogveenmoeras was, waarvan grote delen volstrekt onbegaanbaar waren. Zo ook het moeras tussen Meijel en Sevenum. Terwijl ze feitelijk vlak bij elkaar lagen, moest je een omweg maken van een uur of daaromtrent om van de ene plek naar de andere te komen. "Een mijl op zeven", van Meijel

tot Sevenum, gewoon een omweg waarover je de pé in hebt. Maar nu het Zaans. Daar weer een heel andere uitdrukking met precies dezelfde betekenis gebruikt. We zeiden hier, nog een paar generaties geleden: "Dat is bai Engeland om". En dat herinnert aan de langdurige periode dat Duinkerker kapers de scheepvaart door het Kanaal of het Nauw van Calais vreselijk riskant of zelfs onmogelijk maakten. Wat deden de schippers dus die naar het zuiden koersten? Ze voeren vanuit de Zaanstreek over het IJ en de Zuiderzee naar het Marsdiep, hielden een noordwestelijke koers aan tot boven Schotland, zeilden dan de Ierse Zee in tot voorbij Lands End en bleven vervolgens een flink stuk weg van de Franse kust. Die omslachtige route heette "bai Engeland om", en het werd een uitdrukking die iedereen begreep: een onvermijdelijke maar feitelijk nutteloze en verspillende omweg.

Oók vele Zaanse Oostzevaarders kozen die omslachtige route. U zult zeggen: als je naar de Oostzee vaart heb je niks te maken met kapers uit Duinkerken. Maar zo werkte het niet, of niet helemaal. U moet weten dat Zaanse kapers al vroeg en veel op havens in de Oostzee voeren. En heel vaak begonnen ze hun heenreis dan met Zaanse producten, olie of stijfsel of gort of zeildoek of gezaagd hout, noem maar op, naar Spanje, Portugal of Zuid-Frankrijk. Dat werd daar uitgeladen en verkocht en vervolgens werd het Zaanse schip geladen met zout. Laten we even

bedenken dat onze voorouders, die van vóór de koelkast en de diepvries, ladingen zout nodig hadden om groenten vis en vlees nog zo lang mogelijk te conserveren. En zout werd in warmere streken relatief goedkoop gewonnen door zee-water te laten verdampen.

De scheepsladingen zout in de Zaanse fluitschepen werden goedkoop ingekocht en brachten in de veel koelere Oostzeelanden, met veel visserij, een vermogen op. In de Oostzeehavens ging het zout uit het ruim en kwamen er zware metalen, teerproducten of ongezaagd hout voor in de plaats om naar Holland te worden vervoerd. Er was veel geld mee te verdienen. En nu is het aardige dat de Zaanse reders de concurrentie heel lang op achterstand zetten door een eenvoudige truc. Op het smalste punt van de Sont, tussen Denemarken en Zweden, was eeuwenlang een tol gevestigd. Elk passerend schip werd er genadeloos aangehouden en moest er dokken.

Er gold een vast tarief, dat werd bepaald door het schip te meten over de breedte van het dek. Wat deden nu de scheepbouwers uit de Zaanstreek? Zij ontwikkelden een fluitschip met sterk ingezwenkte boorden. Daardoor had het een smal dek, hoewel de inhoud van de ruimen daardoor niet minder was geworden. Voor deze schepen moest veel minder tol worden betaald, zowel heen als terug. Het is maar dat u het weet, dames en heren, maar van dit geslepen volk stamt u dus af.

Jacques de held

Jacques was een Franse advocaat die in België tijdens de oorlog 1914-1918 tezamen met de Engelsen, Belgen en Amerikanen in de loopgraven tegen de Duitsers vocht. De loopgraven stonden soms vol water! Het Belgische stadje Ieperen was destijds berucht om zijn loopgraven. Tot op vandaag wordt ter herdenking van de gevallen in de oorlog '14-'18 elke avond "The Last Post" op een trompet geblazen.

JACQUES zag tijdens een gevecht een gewonde soldaat op een zeer gevaarlijke plek liggen. Hij sloop naar hem toe, tilde hem op en bracht hem naar een veilige plek. De gewonde soldaat, een Amerikaanse Apache, probeerde iets tegen hem te zeggen. Jacques ging naast hem op de grond liggen, hield zijn oor tegen de mond van de gewonde en hoorde:

Zeg mij aan wie u een hekel heeft.

Zeg het aan mij.

Ik zal er voor zorgen!

Tot wederdienst bereid, bedoelde hij. Jacques is later met een nicht van moeder, de dochter van oom Gerard getrouwd. Het huwelijk was heel gelukkig totdat er een andere vrouw in het spel kwam. Jacques is toen gescheiden, hertrouwd en naar ik meen later nog weer eens gescheiden en hertrouwd. Mijn tante kon daar met veel moeite overheen komen maar na driemaal scheiden was er voor haar niet veel geld meer over zodat zij het zelf moest zien te verdienen. Na

allerlei afschuwelijke baantjes waarvan er één was het aankleden van beroemde toneelspelers voor de voorstelling begon, besloot zij mensen in huis te nemen en wel prinsessen. Haar appartement lag aan het Bois de Boulogne. Toen ik weer bij haar mocht logeren was juist een Belgische prinses bij haar komen wonen, Betty, van wie ik dacht dat zij een leven als een prinses had. 's Avonds toen ik in bed lag, hoorde ik uit de kamer van de prinses gewezen. Gehuil is natuurlijk ordinair. Dit wenen duurde de hele nacht! De volgende ochtend was ik vroeg op. Het bleek dat het Openbaar Vervoer staakte en ik zelf moest uitzoeken hoe ik naar het Louvre komen kon. Betty was ook op. Haar vriend, de consul van Amerika in Frankrijk, zou haar komen ophalen met zijn auto en meenemen naar de Amerikaanse Ambassade

waar zij beiden werkten. Betty wilde graag met hem trouwen maar haar familie was er tegen. Zij kon desnoods met een ambassadeur trouwen maar over een eenvoudige consul werden zij het niet eens. De consul was zo vriendelijk mij bij het Louvre af te zetten waar ik de hele dag doorbracht. Daarna moest ik uitzoeken hoe ik naar huis komen kon. Buiten stonden legerauto's geparkeerd waaruit ik kon kiezen met welke ik zo dicht mogelijk bij het huis van mijn tante kon uitstappen. Ik werd door soldaten in een laadbak getild en dicht bij huis er weer uit getild. Nu, zo veel jaren later, heeft Jacques nog steeds een warm plaatsje in mijn hart; het vechten in de loopgraven heeft diepe indruk op mij gemaakt.

Hanneke Grooters

FAMILIEREÛNIE OKTOBER 1998

Op de familiereunie in het Zaan Museum zijn op 10 oktober 1998 een zestigtal Vissen en aanverwanten bijeengekomen. De reunie werd gehouden in een splinternieuw museum, dat nog slechts een viertal weken daarvoor geopend was. Het museum wil vooral een beeld geven van de industriële ontwikkeling van de Zaanstreek, een ontwikkeling die zowel op technisch als op economisch en sociaal gebied boeiend is. Het is de bedoeling dat de bezoekers actief betrokken worden bij het museum en dat zij ook bijdragen leveren in de vorm van historisch en anderszins interessant materiaal. In dat kader heeft onze voorzitter aan het bestuur van het museum een exemplaar van de familie-kroniek "Vis A Saandyk" aangeboden. Hij heeft het nieuwe museum veel succes toegewenst, maar daarbij ook de wens uitgesproken dat het Zaan Historisch Museum in Zaandijk (de vroegere Zaanlandse Oudheidkamer), een fraai en interessant klein museum, zo volledig passend in de goed bewaard gebleven Gortershoek, als museum behouden kan blijven. Het grote en het kleine museum moeten verschillende elkaar aanvullende functies kunnen vervullen. Een uitvoerig verslag van de reunie wordt achterwege gelaten. Voor het tamelijk uitgebreide programma bestond - zo is ons uit verschillende reacties gebleken - veel waardering. Aan de beide causerieën, van Klaas Woudt en George van Leeuwen, zal in "Vis A Vis" aandacht worden geschonken. Vermeldenswaard is nog dat de reunie ook is bijgewoond door een viertal familieleden uit Oostenrijk.

HERUITGAVE GENEALOGISCHE STAAT

Op de reunie heeft de presentatie plaats gevonden van de heruitgave van "De genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht". Dit is een herziening van de parenteel in "Vis A Saandyk", destijds met veel zorg samengesteld door Jacob Vis JCz., nu aangevuld met de vele mutaties en correcties die wij in de loop der jaren (sinds 1974) hebben ontvangen. Vooral de laatste jaren heeft daaraan een groot aantal familieleden medewerking verleend. Het resultaat is een boekwerkje van 48 pagina's (op A4-formaat), waarvan door de voorzitter op de reunie het eerste exemplaar is aangeboden aan Annie Vis-Honig, de weduwe van Jacob Vis JCz.

De herziene genealogie is in de eerste plaats bestemd voor de donateurs van onze stichting. Op de reunie zijn exemplaren aan de deelnemers uitgereikt en ze zijn toegezonden aan familieleden die hebben meegewerkt aan de totstandkoming ervan. De overige donateurs wordt de genealogie toegezonden na ontvangst van de donatie.

STAMBOOM FAMILIE HEYME VIS

Door Harry Maingay is een stamboom samengesteld van de familie Heyme Vis, beginnend bij Heynric Pietersz (alias Oudtheyn) omstreeks 1470. De stamboom is vervaardigd op groot formaat (88 x 107). Hiervan zijn exemplaren te bestellen à f 12,50 per stuk (incl. verzendkosten) door storting van dit bedrag op Postbanknr. 1126446, ten name van P. Vis te Zierikzee, onder vermelding van "Stamboom Heyme Vis".

Mutaties op de genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht

CIVabdb	Elisabeth Derx is overleden 11 december 1998 te Voorburg.
CIVdcbbe	Jeanne Veronika Hoogslag trouwt Vaassen 4 december 1998 David Scott Meredith, geb. Londen 15 augustus 1951, zoon van Ronald Ernest Meredith en Stella Hyams.
CIVdccc	Nicholas Clive William Meinard Lester trouwt Londen 23 oktober 1998 Alexandra Gladys Wanchope, geb. Londen 9 december 1968, dochter van John Edward Robert Wanchope en Vanessa Irene Hannan. Uit dit huwelijk 1 kind.
CIVdcccaca	Anna-Camille Lester, geb. Londen 5 november 1998.
CVIbebfa	Jürgen Karl Otto Carstanjen, bouwtechnicus, woont sedert 1994 samen met Barbara Weber, geb. Friesach (Karinthië) 24 augustus 1973, dochter van Dipl. Ing. Alfred Weber en Ingrid Zechner. Uit deze relatie 1 kind.
CVIbebfaa	Paul Weber, geb. Bruck a/d Mur 29 augustus 1997.
CVIbebfb	Jochen Siegfried Carstanjen, houtvester, woont sedert 1994 samen met Gabriele Barbara Stocker, geb. Bruck a/d Mur 27 augustus 1974, dochter van Karl Stocker en Ottilie Ofner. Uit deze relatie 1 kind.
CVIbebfba	Katharina Sophie Carstanjen, geb. Leoben 21 augustus 1998.
CVIIaea	Dieneke Johanna Tzaut-Vis is overleden 24 november 1998 te Bern.
CVIIbaaa	Guda Duyvis, overl. 16 januari 1982. Henri de Mooij, zoon van Adriaan de Mooij ACzn en Elisabeth Snoep.
CVIIbaaaa	Rena Eversen, dochter van Herman Jacob Eversen en Alina Hendrika Ietje Nicolai. Uit het huwelijk met Adriaan Rudolf de Mooij 2 kinderen.
CVIIbaaaaa	Karen de Mooij, geb. Rotterdam 9 juni 1977.
CVIIbaaaaab	Nienke de Mooij, geb. Rotterdam 15 maart 1980.
CVIIbaaac	Niels Frederik Muller, zoon van Frederik Sicco Muller en Magdalena Stenfert Kroese. Echtscheiding 24 februari 1995. Uit het huwelijk met Carole Henriëtte de Mooij 2 kinderen bij adoptie.
CVIIbaaaca	Mark Frederik Muller, geb. Bogotá (Colombia) 20 augustus 1973.
CVIIbaaacb	Eric Hans Martin Muller, geb. Bogotá (Colombia) 12 januari 1975.
CVIIfbaa	Ir. Marcel Albert de la Court.
CVIIfbaaa	David Max Mogendorff, geb. 's-Gravenhage (niet Leiden).

Mutaties familie Heyme Vis (Vis II in Nederland's Patriciaat, 76^e Jaargang)

Xa1 (p.434)	Burt Dave Vis, geb. Zaandam 28 november 1953, ambtenaar sociale dienst gemeente Zaanstad, woont sedert 7 november 1997 samen met Annelies Plooijer, geb. Zaandam 6 februari 1960, dochter van Pieter Plooijer en Anna Helena Beers. Uit deze relatie 1 kind.
Xa1a	Davy Yannick Vis, geb. Zaandam 7 juli 1998.
Xb (p.434)	Erno Vis is overleden 20 december 1998 te Amsterdam.
VIIg (p.453)	Gerrit Vis, geb. 1835 (niet 1838).

DONATIES

Ten behoeve van de betaling van de donatie 1999 is een acceptgirokaart bijgevoegd. Als richtbedrag is evenals vorige jaren, f 25,- aangehouden. Als u uw donatie dit jaar reeds betaald heeft, ontvangt u geen acceptgirokaart. Voor lezers in het buitenland is een brief bijgevoegd.

VAN DE REDACTIE

In het volgende nummer zal aandacht worden besteed aan de causerie van George van Leeuwen over de Zaaans verfindustrie. Door ziekte van één van de redactieleden is in 1998 geen tweede nummer van "Vis A Vis" verschenen. In 1999 hopen wij daar wel voor te kunnen zorgen.

Redactie:

Anna M. Gosman-Vis, Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam
Piet Vis, De Wittestraat 5, 4301 MV Zierikzee